

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2024**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. 478 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 28.06.2024 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., к.т.н., доцент, в.о. керівника ННІЗУП; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (31 травня 2024 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, неформальної освіти та її ролі в підготовці майбутніх фахівців, упровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної та економічної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 69600, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,
м. Запоріжжя, Запорізька обл.
e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2024

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2024

ЗМІСТ

Кюрчев С.В. <i>Виклики дистанційного навчання в переміщених університетах</i>	7
Агеєва І.В., Ортіна Г.В., Нехай В.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Вплив цифровізації на трансформацію неформальної освіти в економічній сфері</i>	21
Арестенко Т.В., Кукіна Н.В., Шквиря Н.О. <i>Нові методи та технології навчання у ЗВО</i>	34
Аюбова Е.М., Ганчук М.М., Скиба В.П. <i>Використання веб-інструментів для дослідження біорізноманіття при викладанні екологічних дисциплін</i>	44
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Дистанційна освіта в умовах воєнного стану</i>	54
Вертегел В.Л. <i>Самостійна робота студентів в умовах дистанційного навчання»</i>	62
Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В. <i>Підходи до патріотичного виховання в освітньому процесі</i>	68
Герасько Т.В. <i>Формування світогляду фахівця-агронома за викладання навчальних дисциплін «Еколого-біологічне рослинництво» і «Органічне садівництво»</i>	74
Голуб Н.О. <i>Неформальна освіта: проблеми та перспективи</i>	80
Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В., Кюрчева Л.М. <i>Формування андрогенної компетентності державних службовців</i>	85
Дьоміна Н.А. <i>Сучасні особливості викладання вищої математики на інженерних спеціальностях</i>	91
Дяденчук А.Ф., Галько С.В. <i>Розвиток навичок моделювання та аналізу сонячних енергетичних систем за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення</i>	97
Єременко Д.В., Єременко Л.В. <i>Генеza та розвиток самонавчання у сучасній вищій освіті</i>	106
Єременко Л.В., Єременко Д.В. <i>Критерії педагогічної ефективності особистісно-орієнтованих технологій навчання</i>	113

Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М., Кравець О.В. <i>Застосування контекстного навчання при професійній підготовці магістрів</i>	123
Землянська А.В., Землянський А.М. <i>Актуальні технології трансляції гуманітарного знання</i>	129
Зімонова О.В. <i>Особливості роботи викладача щодо підвищення грамотності студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у ЗВО</i>	140
Зімонова О.В., Шлєіна Л.І., Ісакова О.І. <i>Культура мовлення майбутнього фахівця в умовах місцевих говорів</i>	146
Зінов'єва О.Г. <i>Імітаційне моделювання в освітньому процесі підготовки ІТ-спеціалістів</i>	153
Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Зімонова О.В. <i>Сучасна освітня парадигма: філософський аспект</i>	159
Коваленко О.І. <i>Інститут кураторства як складова виховних технологій при формуванні особистості студента у закладах вищої освіти</i>	168
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Гулевський В.Б., Плахотник І.Г. <i>Підвищення якості знань при стимулюванні творчої активності здобувачів</i>	178
Колесніков М.О., Пащенко Ю.П. <i>Особливості вищої аграрної освіти в Нідерландах</i>	186
Колокольчикова І.В., Шокарев О.М. <i>Проблематика дистанційного навчання у світі та Україні</i>	199
Кравець О.В., Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М. <i>Застосування математичного апарату та інтерактивних технологій при прийнятті управлінських рішень</i>	206
Кравець О.О. <i>Використання цифрових інструментів при викладанні іноземних мов</i>	215
Кувачов В.П., Коноваленко А.С. <i>Підготовка практично орієнтованих творчих інженерів в умовах дистанційного навчання</i>	221
Кукіна Н.В., Кравець О.В., Горбова Н.А., Кюрчева Л.М., Єфіменко Л.М. <i>Цифрова трансформація: нові виклики та можливості для економічної освіти</i>	229

Кюрчева Л.М., Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В. Удосконалення майстерності викладача вищої школи в дистанційному режимі	235
Леонтьєва В.В., Кондрат'єва Н.О. Концептуальні засади та комплексна стратегія інформатизації вищої освіти: шлях до конкурентоспроможних фахівців у системі глобального інформаційного простору	241
Мірошніченко М.Ю., Чернова Г.В. Сучасні технології захисту інформації: аналіз ефективності та перспективи розвитку	255
Нестеров О.С., Абдуллаєв А.К., Кубрак С.І. Тестування загальної фізичної підготовленості футболістів 15-17 років	264
Нестеров О.С., Газаєв В.Н., Магула О.С. Впровадження фітнес- технологій у загально-фізичну підготовку у футболі підготовчого періоду річного циклу	271
Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агєєва І.В., Вороніна Ю.Є. Основні акценти методики викладання дисциплін зовнішньоекономічного напрямку	279
Ортіна Г.В., Нехай В.В., Агєєва І.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. Формування методологічного підходу до відтворення інтелектуального капіталу	287
Пашенко Ю.П., Колесніков М.О. Використання інформаційно- комунікаційних технологій при викладанні хімії під час дистанційного навчання	294
Плотніченко С.Р., Агєєва І.В., Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В. Основи кейс-технології в освітньому процесі	307
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. Формування творчих здібностей здобувача-енергетика як суб'єкта виробничого процесу	313
Попова І.О., Постол Ю.О., Петров В.М. Компоненти професійно- педагогічної компетентності викладача ЗВО енергетичного спрямування	324
Постол Ю.О., Гулевський В.Б., Попова І.О. Про формування моделі навчання та підготовки фахівців з основ енергозбереження	332
Сахно Л.А. Штучний інтелект у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи	340

Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Переваги використання хмарних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти</i>	350
Супрун О.М., Симоненко С.В. <i>Стратегії відповідального застосування штучного інтелекту у вищій освіті</i>	358
Шаров С.В., Коломоєць Г.А. <i>Використання ІКТ для забезпечення рухової активності</i>	367
Шарова Т.М. <i>Систематизація даних за результатами інтелектуальних змагань засобами аналітично-інформаційної системи</i>	375
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Зауваги до вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням та основи академічного письма» здобувачами освіти технічних спеціальностей</i>	383
Шарова Т.М., Ломейко О.П., Шаров С.В. <i>Штучний інтелект в освіті: свідомий вибір</i>	390
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Зімонова О.В. <i>Роль академічної доброчесності у сучасній вищій освіті</i>	409
Шокарев О.М., Кукіна Н.В., Колокольчикова І.В. <i>Інструментарій дисципліни «Маркетинг та логістика» у фаховій підготовці здобувачів ОПП «Агроінженерія»</i>	415
Яцух В.О., Зоря М.В. <i>Використання соціальних мереж при отриманні вищої освіти в Україні</i>	423
Havrilenko Y., Antonova H., Tetervak I. <i>Effective forms of university cooperation</i>	435
Havrilenko Y., Antonova H., Chaplinskyi A. <i>Concept of development of ukrainian higher education in the field of cooperation with foreign countries</i>	442
Havrilenko Y., Matsulevych O., Antonova H. <i>Internationalization of higher education in ukraine. Preconditions, current state, challenges</i>	450
Kryvonos I. <i>Formation of Key Competences in Foreign Language Classes by Means of Artificial Intelligence Technologies</i>	457
Palianychka N., Verkholtantseva V., Fuchadzhy N., Chervotkina O. <i>Implementation of active and interactive learning methods in teaching the discipline «Technological equipment in the industry»</i>	464
Zinovieva O., Lubko D. <i>Analysis and prospects for the implementation of STEM education in the educational process of a higher school</i>	470

Кукіна Н.В., к.е.н., доцент, **Кравець О.В.**, к.е.н., доцент,
Горбова Н.А., к.пед.н., доцент, **Кюрчева Л.М.**, к.с.-г.н., доцент,
Єфіменко Л.М., к.н. з держ.упр., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** Стаття розглядає важливість впровадження цифрових технологій у сфері економічної освіти, а також необхідність подальших досліджень щодо методичних та організаційно-економічних аспектів їх впровадження в економічне навчання. Використання цифрових ресурсів і технологій може сприяти покращенню процесу навчання та підготовці майбутніх економістів, а також забезпечити їм необхідні навички для ринку праці, що постійно змінюється.*

***Ключові слова:** економічна освіта, інформаційно-комунікаційні технології, мультимедія, підготовка фахівців, цифрова трансформація, штучний інтелект*

Постановка проблеми. У сучасному світі цифрова трансформація проникає в усі сфери нашого життя, змінюючи їх назавжди. Інформаційно-комунікаційні технології, мобільність та доступ до Інтернету революційно змінюють наш спосіб працювати, вчитися, творити та впроваджувати новаторські рішення. Цифрова економіка надає нам величезний потенціал для зміни підходів до реалізації освітньої діяльності та інтенсифікації процесів підготовки фахівців з економічних спеціальностей на всіх рівнях вищої освіти.

Сьогодні ринок праці вимагає творчого та інтелектуально розвиненого спеціаліста, здатного навчатися та гнучко адаптуватися до постійно змінних життєвих ситуацій. І саме тому освітній процес потребує перебудови. Використання цифрових ресурсів та інформаційних технологій у навчанні стає надзвичайно важливою складовою сучасного закладу вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значення імплементації цифрових технологій у навчальний процес знаходить відображення в роботах сучасних педагогів та науковців. У своїх наукових дослідженнях, як в українському, так і в міжнародному контексті, вони розглядають питання розвитку та використання цифрових технологій у сфері освіти. Зазначені дослідники, зокрема В. Биков, О. Бочко, О. Буров, А. Гуржій, Т. Коваль, О. Колгатін, А. Коломієць, В. Кремень, С. Кузьменко, Н. Морзе, О. Співаковський, О. Спирін та інші, аналізують та обговорюють важливість та ефективність використання цифрових технологій у сфері освіти. Вони розробляють методики застосування цифрових інструментів з метою підвищення ефективності навчального процесу й досліджують їх вплив на якість освіти та розвиток здобувачів вищої освіти. Разом з тим, деякі аспекти цифрових технологій залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, це низка методичних і організаційно-економічних можливостей переходу від традиційного до цифрового викладання економічних дисциплін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є демонстрація того, що використання цифрових ресурсів і технологій може позитивно вплинути на підвищення якості навчання та підготовку майбутніх економістів, а також забезпечити їм необхідні компетенції для успішної адаптації до постійно змінного ринку праці.

Виклад основного матеріалу досліджень. Розвиток національної економіки безпосередньо залежить від рівня економічної освіти майбутніх економістів, маркетологів, фінансистів, менеджерів та бухгалтерів. Сучасні фахівці з економіки повинні вміти знаходити раціональні методи реалізації управлінських рішень у сфері економіки, маркетингу та фінансів, розуміти сферу їх ефективного застосування. Усвідомлюючи ці виклики, сучасний ЗВО має активно впроваджувати цифрові технології в освітній процес, створюючи сприятливі умови для дистанційного навчання та розвитку мультимедійної культури здобувачів освіти.

Під цифровими освітніми технологіями розуміють використання різноманітних електронних засобів та програмного забезпечення з метою покращення якості навчання та забезпечення доступу до знань здобувачам вищої освіти та викладачам [2].

Введення цифрових технологій у навчальний процес відкриває нові горизонти для здобувачів освіти та викладачів, сприяючи покращенню якості освіти і підготовці майбутніх фахівців у галузі економіки (рис.1).

Однією з найважливіших переваг цифрових технологій у викладанні економічних дисциплін є доступ до великого обсягу актуальної інформації та даних [1]. Інтернет став бездонним джерелом знань, де здобувачі вищої освіти можуть швидко знайти актуальні статті, дослідження, статистичні дані та економічні моделі. Це дозволяє їм бути в курсі останніх тенденцій у світовій економіці та розуміти їх закономірності, вплив та розвиток.

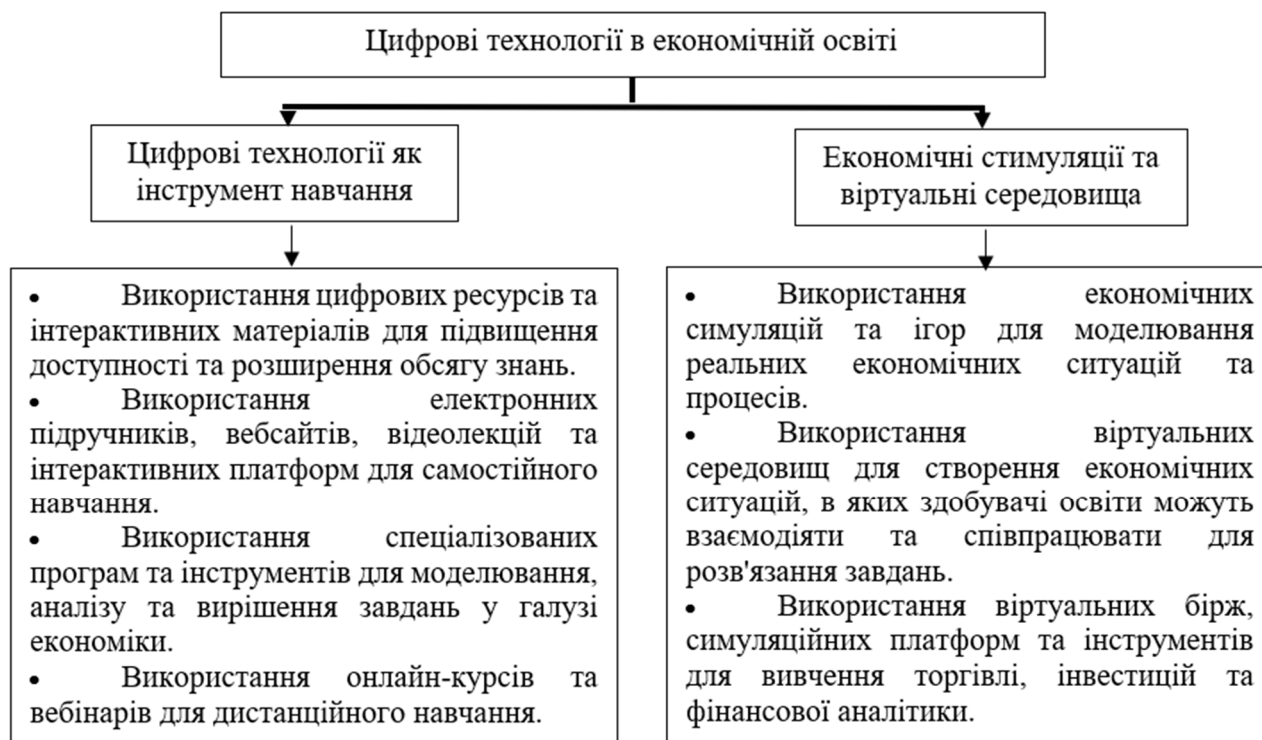

Рис.1 – Цифрові технології в економічній освіті

Джерело: складено та побудовано авторами

Крім того, цифрові технології надають можливість використовувати інтерактивні методи навчання. Візуалізація складних економічних концепцій та процесів стає простішою завдяки використанню відеоматеріалів, анімацій, інтерактивних графіків та симуляційних ігор. Це допомагає здобувачам легше усвідомити абстрактні поняття та побачити їх застосування у реальному світі. Наприклад, за допомогою економічних симуляційних ігор здобувачі вищої освіти можуть розіграти різні сценарії економічного розвитку та спостерігати за наслідками своїх рішень.

Однією з найбільш корисних цифрових технологій для викладання економічних дисциплін є аналітичне програмне забезпечення та інструменти для обробки даних. Здобувачі освіти можуть використовувати економетричні пакети, статистичні програми та економічні моделі для проведення власних досліджень та аналізу даних. Це дає їм можливість

більш глибоко досліджувати економічні явища, будувати прогнози та проводити економічний аналіз на основі реальних даних. Такі навички є надзвичайно цінними для майбутніх економістів і дозволяють їм бути більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Крім того, цифрові технології дозволяють створити відкрите навчання та розширену реальність. Онлайн-курси та вебінари дозволяють здобувачам отримати дистанційний доступ до якісної освіти незалежно від місця проживання чи розташування університету. Вони можуть вивчати матеріал у зручний для себе час, повторювати складні концепції і задавати питання викладачам у режимі онлайн. Розширена реальність дозволяє здобувачам освіти взаємодіяти з віртуальними моделями економічних систем, досліджувати їх функціонування та впливати на них за допомогою власних рішень.

Використання цифрових технологій дозволяє здобувачам вищої освіти працювати з навчальним матеріалом по-різному: здобувач сам вирішує, як вивчати матеріали, як використовувати інтерактивні можливості додатка та як реалізувати спільну роботу зі своїми одногрупниками [3]. Іншими словами, здобувачі освіти стають активними учасниками освітнього процесу. Вони можуть проєктувати власний процес навчання, підлаштовуючи його під свої індивідуальні здібності та уподобання. Вони можуть вивчати саме той матеріал, який їх цікавить, повторювати матеріал стільки разів, скільки їм потрібно, самостійно проходити тестування з пройдених тем, що допомагає усунути багато перешкод для їх індивідуального сприйняття.

У Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного всі навчально-методичні матеріали з інформаційного циклу (робочі програми, силабуси, конспекти лекцій, методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи, тести та інші освітні матеріали) розміщені на Освітньому порталі ТДАТУ, до якого здобувачі вищої освіти мають вільний доступ як під час занять, так і поза ними. Це дозволяє здобувачам самостійно освоювати освітній матеріал, перевіряти рівень засвоєння інформації, закріплювати набуті навички роботи в комп'ютерній мережі під час практичних занять.

Одним із нових педагогічних засобів, сприяючих формуванню професійно-особистісних якостей майбутніх економістів, є використання AI на заняттях дисциплін з маркетингу та підприємництва. Основний

меседж підготовки професіоналів для бізнесу за допомогою AI полягає в прискоренні та підвищенні ефективності, оптимізації робочих процесів і зміні підходу до рутинних завдань. Для здобувачів спеціальностей «Маркетинг» і «Підприємництво та бізнес-технології» це означає можливість швидше адаптуватися, експериментувати та підвищувати рівень продуктивності. Під час заняття ми вчимо перетворювати ChatGPT, Copilot, Poe зі стратегічного порадника на рутинного помічника професії. Наприклад, якщо ми вивчаємо SEO-аналітику, то AI допомагає набувати навиків виявляти та оцінювати ключові слова для оптимізації контенту, генерувати контент тощо. Вже вміючи збирати ключові запити, приступаємо до роботи зі соціальними мережами за допомогою AI: написання плану постів, створення картинок, визначення цільової аудиторії, аналіз конкуренції тощо. На основі цього далі розробляються контент-плани або медіаплани та легко створюються відповідні таблиці для аналітики та прийняття управлінських рішень. Таким чином, здобувачі вищої освіти економічних спеціальностей готуються до роботи у сучасному інформаційному середовищі.

Сьогодні стає очевидним і зрозумілим глибокий трансформаційний вплив, який справляє інформатизація та комп'ютеризація бізнесу на структуру глобальної економіки. З'явилося поняття e-business, а саме e-commerce, e-trade, e-консалтинг, m-commerce. Тому особливого значення набуває вміння майбутнього економіста, фінансиста, маркетолога тощо працювати в локальних і глобальних мережах. Здобувачі вищої освіти економічних спеціальностей, починаючи вже з 2-го курсу навчання, на базі платформ 10Web, LOGOAI, Send Pulse, Midjourney, Photoshop навчаються створювати чат-боти та веб-сайти з використанням мультимедійних засобів, а також розробляти логотипи, мультимедійні проєкти в галузі відео, графіки та дизайну. Під час профорієнтаційної роботи ТДАТУ ідеї та навички здобувачів вищої освіти використовуються в розробці інформаційних флаєрів та буклетів, активно залучаються їхні вміння та здібності до просування бренду ТДАТУ в соцмережах. Таким чином, цифрова технологія змінює традиційні методи навчання, допомагаючи створити більш ефективне та цікаве навчальне середовище. Впровадження диджиталізації сприяє активній участі здобувачів освіти у процесі навчання та розвитку їхніх навичок цифрової грамотності.

Висновок. Таким чином, впровадження цифрових технологій суттєво позитивно впливає на сучасну освіту, поліпшуючи якість та доступність навчання, сприяючи формуванню висококваліфікованих кадрів для ринку праці та забезпечуючи доступ до новітніх технологій і знань. Проте для успішного впровадження цифрової трансформації необхідно надати адекватну підготовку та підтримку науково-педагогічному персоналу, а також створити відповідну інфраструктуру для цифрової освіти. Загалом, цифрова трансформація є важливим процесом для змін та поліпшень у сфері освіти, тому важливо продовжувати розвивати та підтримувати цей процес для досягнення кращих результатів у навчанні та підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Література

1. Герганов Л.Д., Ярмачі А.Х. Впровадження цифрових технологій в освітній процес закладу вищої морської освіти. «Молодий вчений». 2021. №11 (99). URL : <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2434>.
2. Гончарова І.П. Цифрові технології в освіті як засіб покращення доступності та ефективності навчання. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/734946/1/8.pdf>.
3. Fullan M. The New Pedagogy: Students and Teaching as Learning Partners. URL : https://learninglandscapes.ca/index.php/learnland/article/view/Commentary-The-New-Pedagogy-Students-and-Teachers-as-Learning-Partners_

Kukina N., Kravets O., Horbova N., Kiurcheva L., Yefymenko L.
Digital transformation: new challenges and opportunities for economic education

***Summary.** The article explores the importance of integrating digital technologies into economic education, as well as the necessity for further research on methodological and organizational-economic aspects of their implementation in economic teaching. The utilization of digital resources and technologies can enhance the learning process and prepare future economists, providing them with necessary skills for the constantly evolving job market.*

***Key words:** economic education, information and communication technologies, multimedia, professional training, digital transformation, artificial intelligence.*

Для нотаток

